

stowarzyszenie
czas
przestrzeń
tożsamość

Miejska Rada Seniorów

ThinkTank
nowa
przestrzeń
społeczna

Wstępna diagnoza sytuacji seniorów w Szczecinie

dr inż. Marek Molewicz

Szczecin 2021

1. Wstęp

W 2020 roku zakończył się okres obowiązywania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Szczecin na lata 2015-2020”, w której zawarta został również polityka senioralna Gminy Miasto Szczecin. Przed przystąpieniem do sformułowania nowej strategii na lata 2021-2025 należy dokonać:

- i) Oceny stopnia realizacji zakończonej strategii;
- ii) Dokonać diagnozy aktualnej sytuacji seniorów w Szczecinie;
- iii) Sformułować kierunki działań w następnym okresie;
- iv) Opracować strategię na lata 2021-2025.

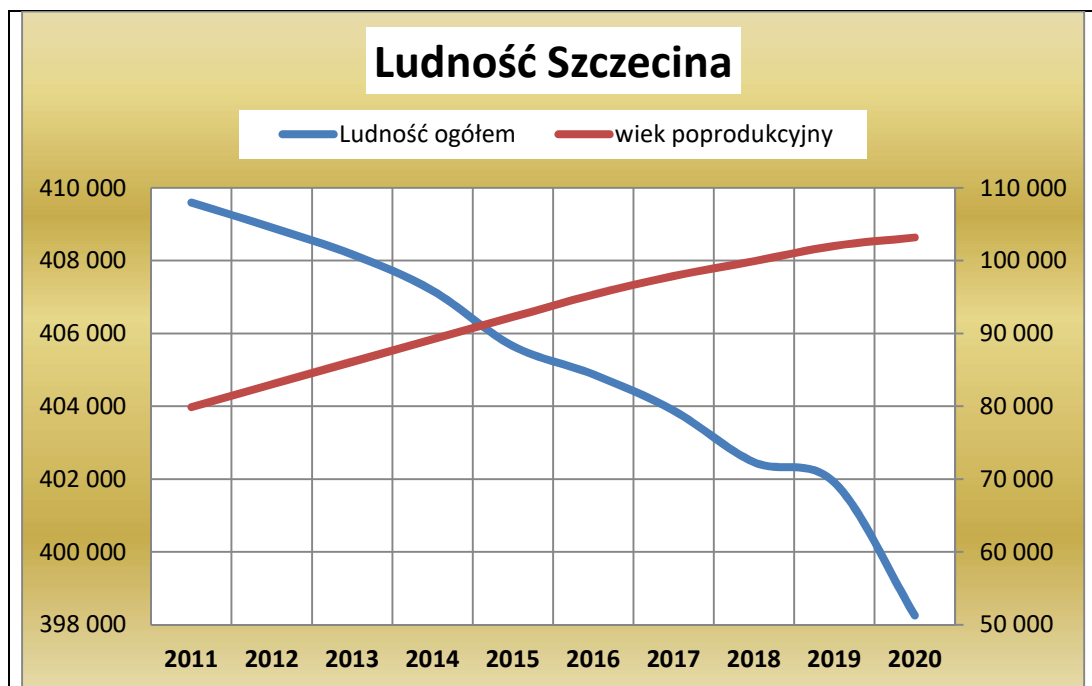
Okres pandemii koronawirusa Covid-19, który dręczy społeczeństwo już od wiosny 2020 roku nie pozwalał na szersze podejście do szczegółowej diagnozy sytuacji seniorów w mieście. Można było tylko wykorzystać dane zbierane przez różne instytucje do tego powołane. Nie można natomiast było przeprowadzić oceny sytuacji seniorów w postaci ankiet ze względu na brak dostępu do zamkniętych w domach seniorów.

W tej sytuacji Prezydium Miejskiej Rady Seniorów w Szczecinie podjęło decyzję o wykonaniu wstępnej diagnozy sytuacji seniorów w mieście w oparciu o dostępne dane statystyczne. Natomiast samą akcją ankietową przełożyć na bardziej sprzyjający okres.

2. Dane dotyczące seniorów w mieście.

W oparciu o dane urzędu statystycznego dla miasta Szczecina przedstawiono na Wykresie Nr 1 zmianę liczby mieszkańców oraz liczby seniorów.

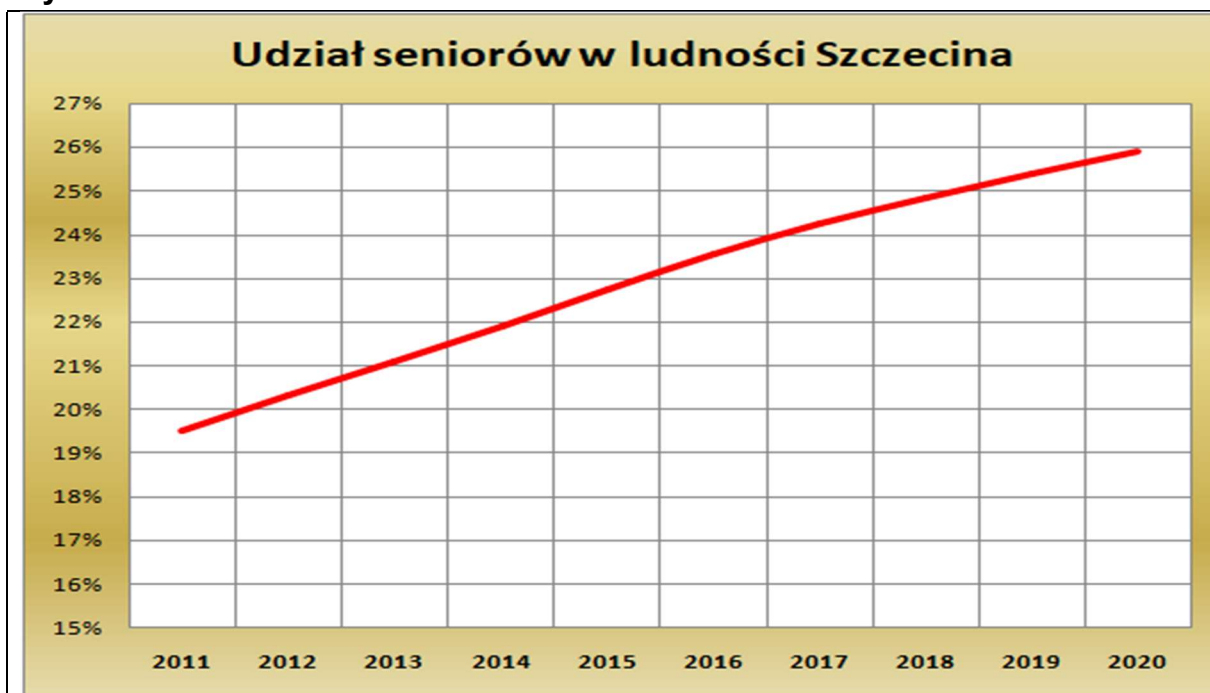
Wykres Nr 1

Źródło: dane GUS dla miasta Szczecin

Liczba seniorów w mieście systematycznie wzrastała (koniec 2020 roku to 103 203 mieszkańców), podczas gdy liczba mieszkańców spadała, gdyż w grudniu 2020 roku było to tylko 398 255 mieszkańców (spadek o 3 652 osoby).

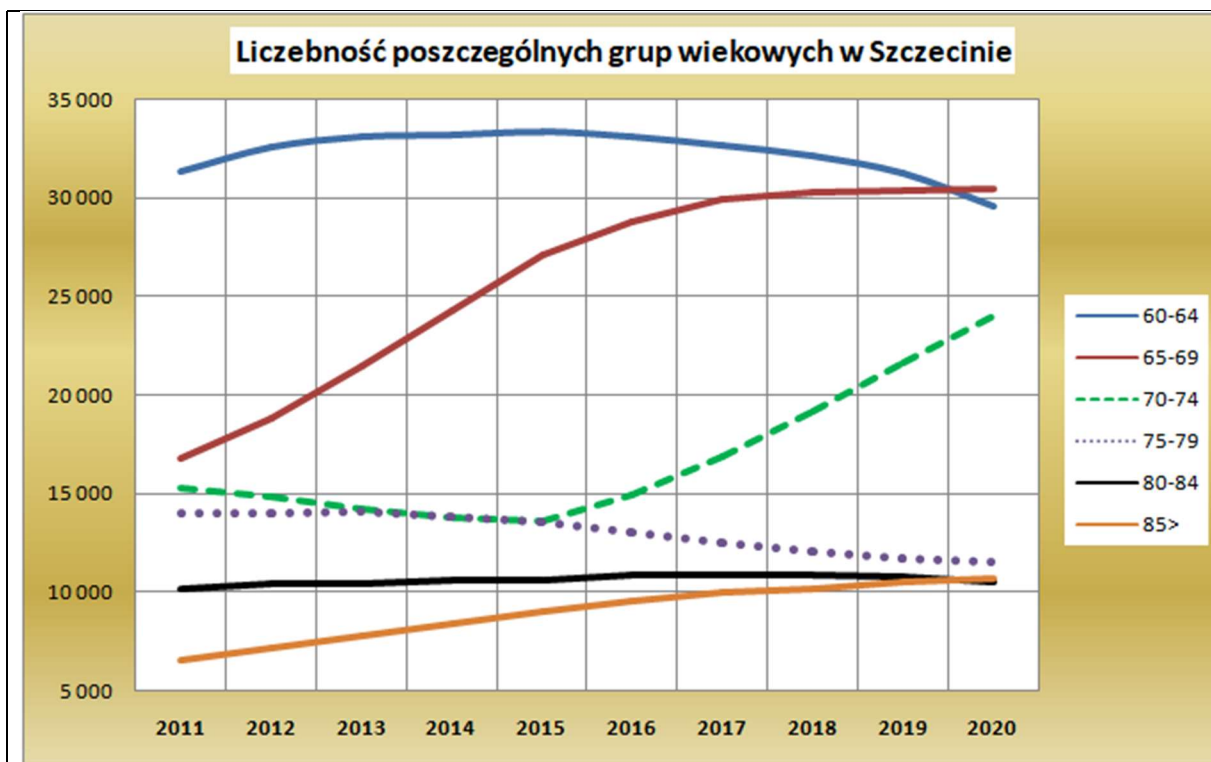
Wykres Nr 2

Źródło: dane GUS dla miasta Szczecin

Ważna jest również zmiana liczby osób w poszczególnych grupach wiekowych seniorów w Szczecinie liczących od 60 roku życia (kobiety i mężczyźni).

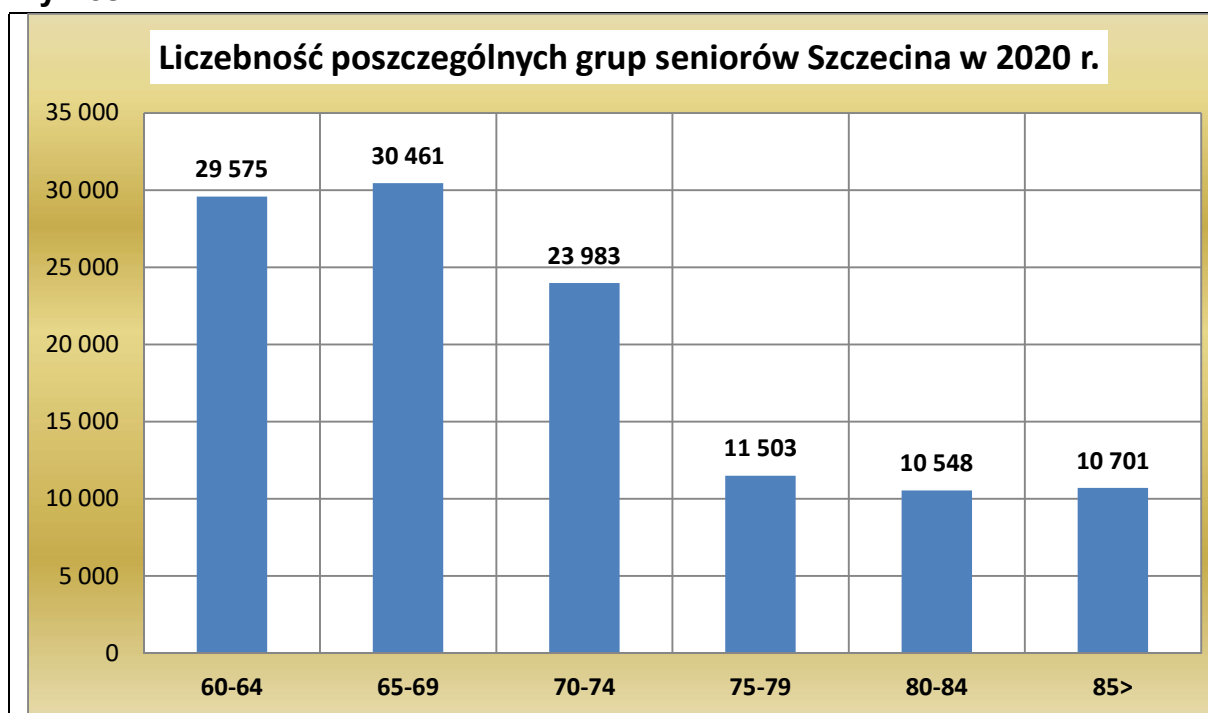
Wykres Nr 3

Źródło: dane GUS dla miasta Szczecin

Zastanawia wzrost liczby seniorów w wieku 65-74 lata, szczególnie dla grupy 70-74 szczególnie szybki, czyli urodzonych w pierwszych latach powojennych.

Wykres Nr 4

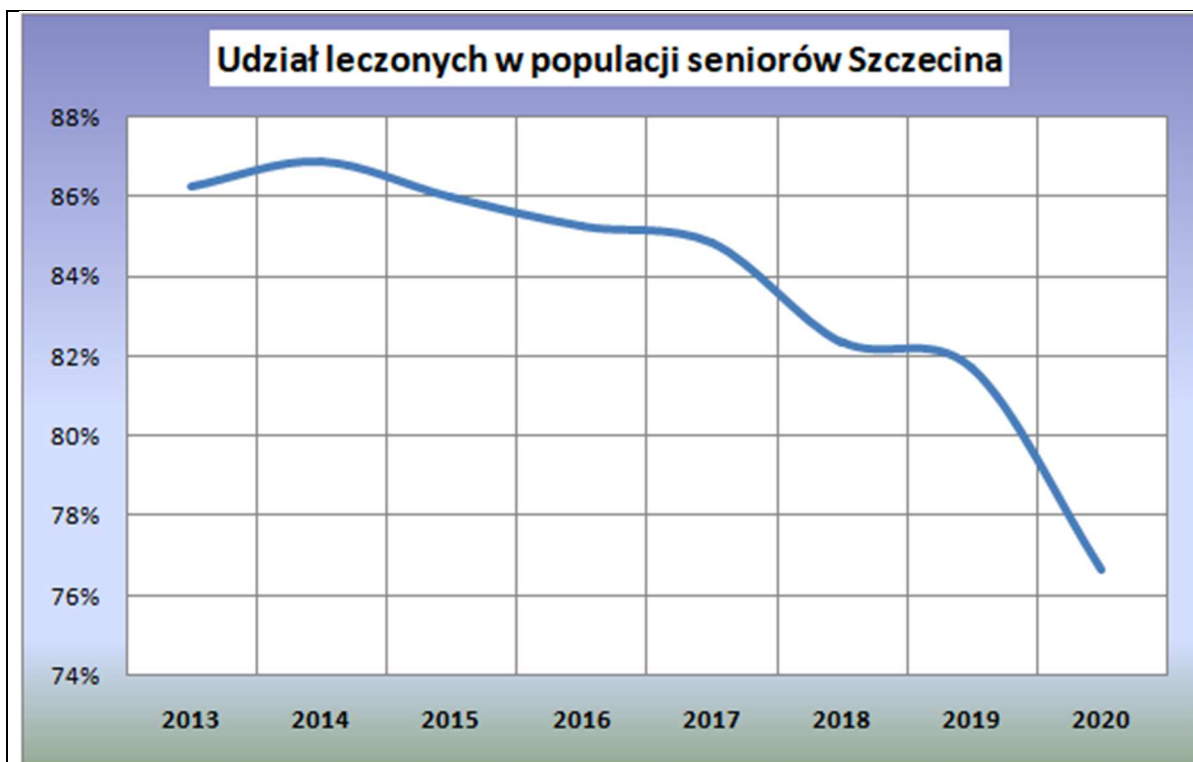

Źródło: dane GUS dla miasta Szczecin

3. Dane zdrowotne seniorów w mieście.

W oparciu o dane pozyskane od Oddziału Wojewódzkiego NFZ w Szczecinie można pokusić się o zaprezentowanie kilku zestawień.

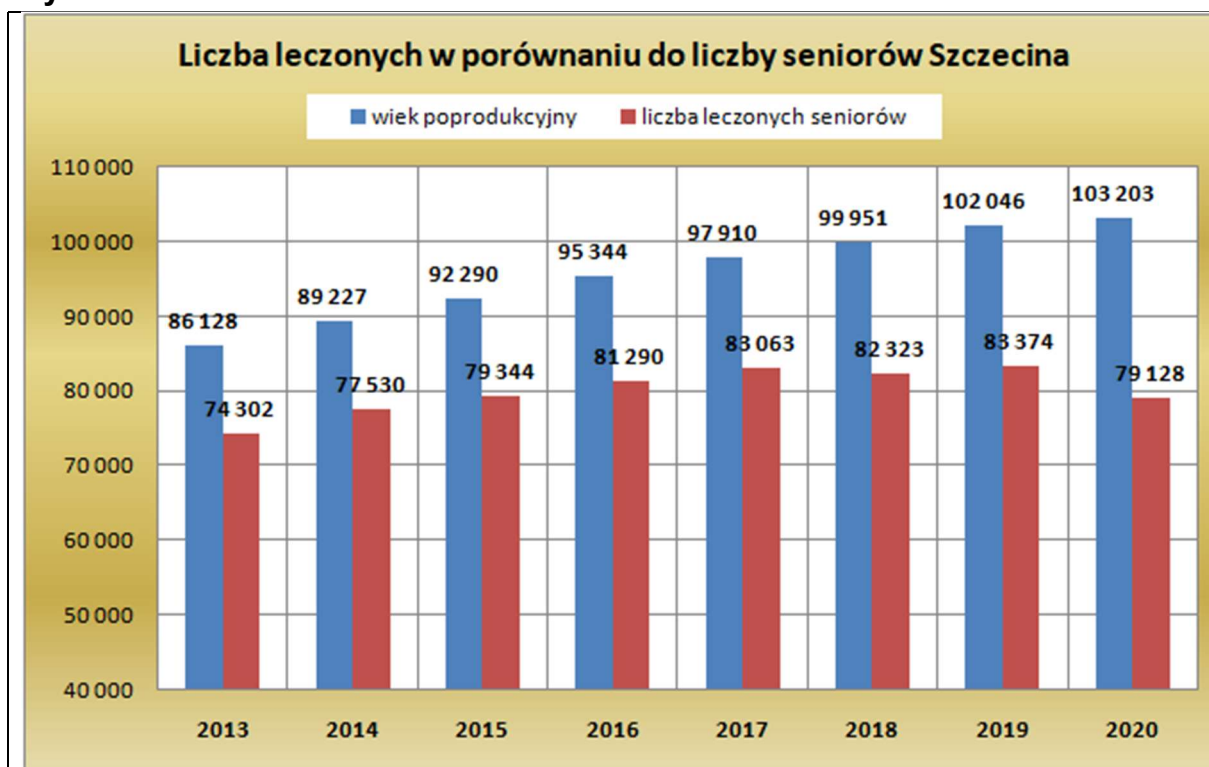
Wykres Nr 5

Źródło: dane NFZ O/Szczecin

Wbrew obawom liczba leczonych w danym roku seniorów w stosunku do sumarycznej liczby osób starszych mieszkańców miasta ma stałą tendencję malejącą. Oznacza to, że w tym okresie rosła grupa seniorów, którzy nie leczyli się (nie byli u lekarza lub ten pobyt nie był wykazany) w danym roku.

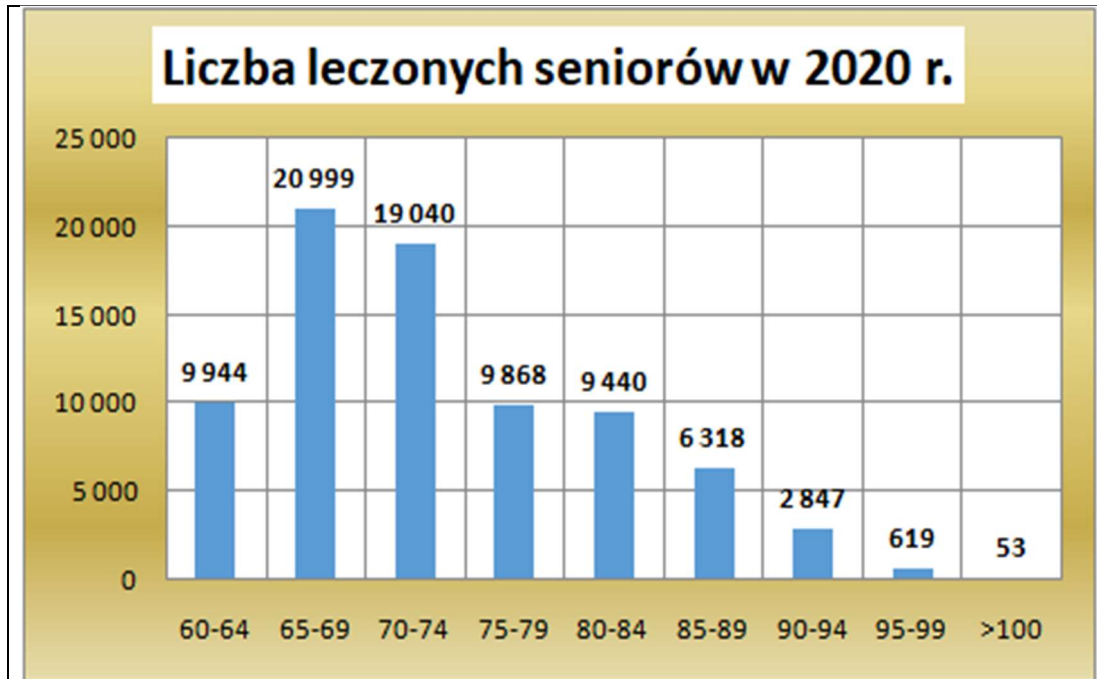
Wykres Nr 6

Źródło: dane GUS i NFZ O/Szczecin

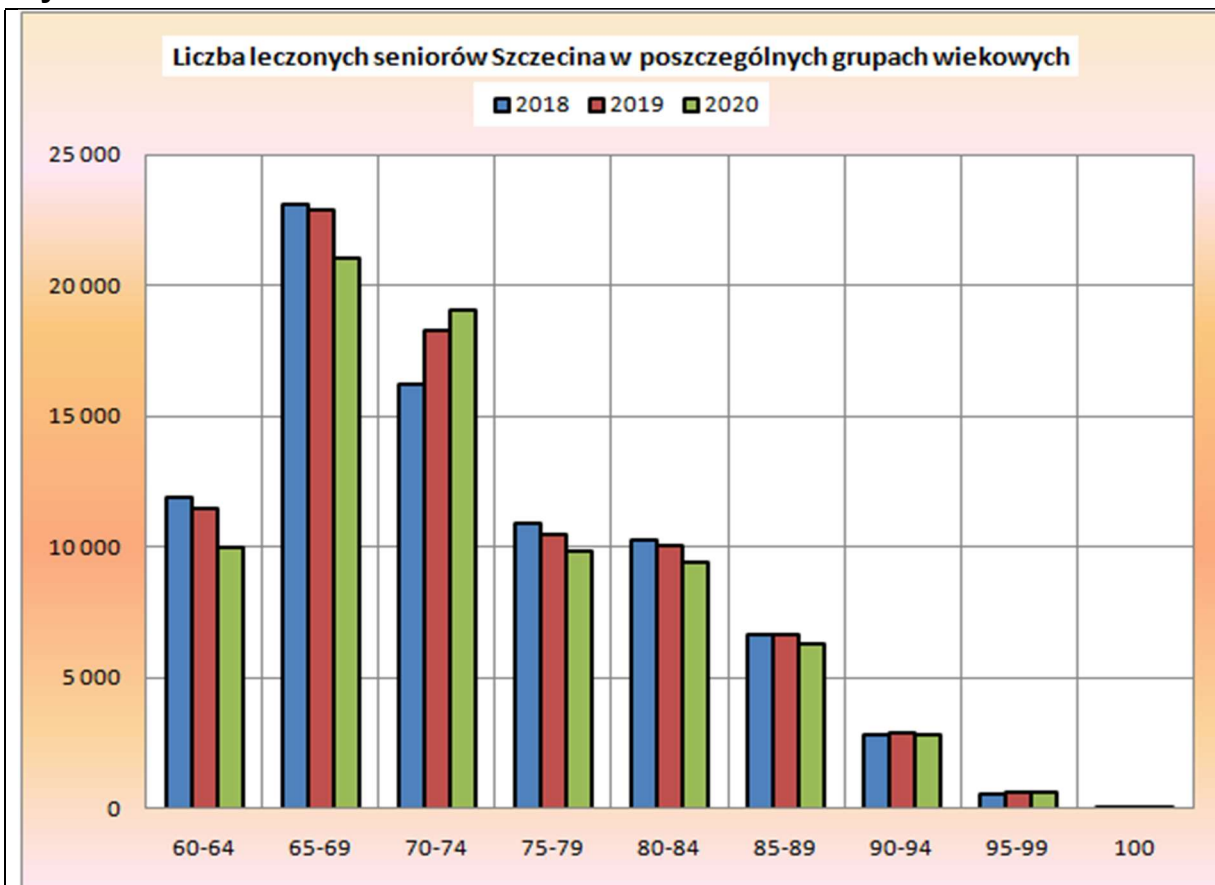
Wobec wzrastającej liczby seniorów rośnie również leczonych w poszczególnych latach, co widoczne jest na wykresie nr 6.

Wykres Nr 7

Źródło: dane NFZ O/Szczecin

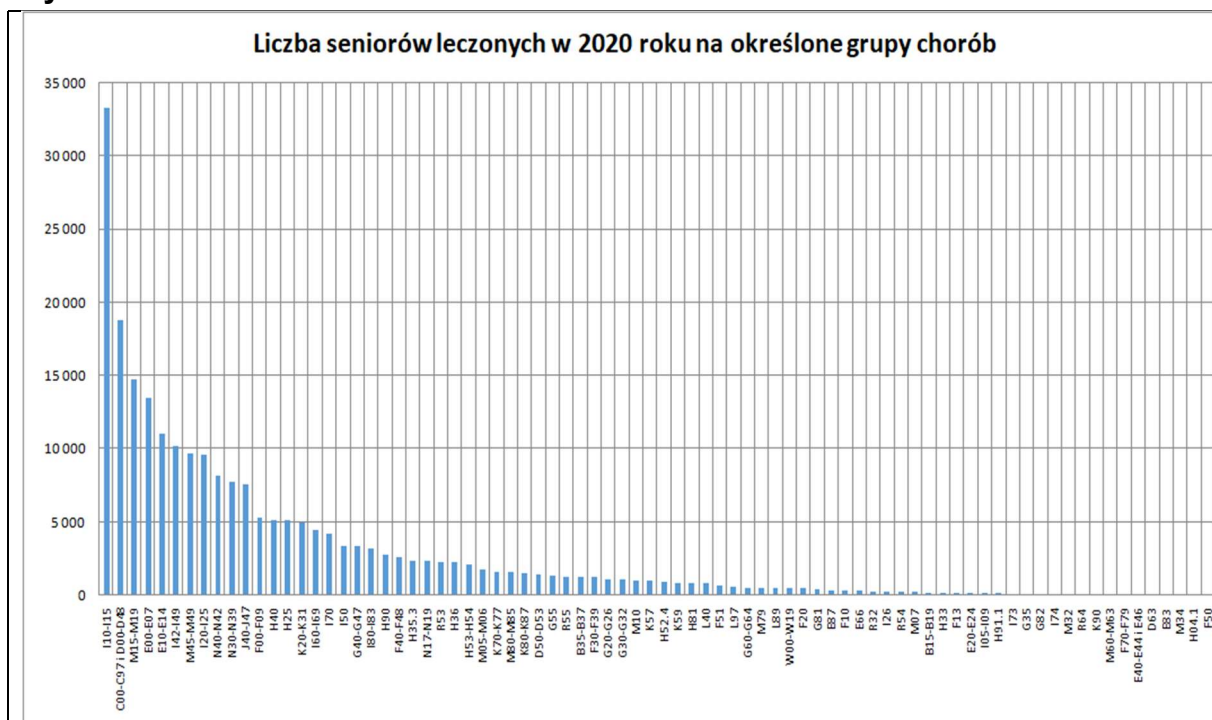
Wykres Nr 8

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane NFZ O/Szczecin

Ogólnie liczba chorych w poszczególnych grupach wiekowych spadała a tylko seniorów w wieku od 70-74 dość znacznie wzrosła.

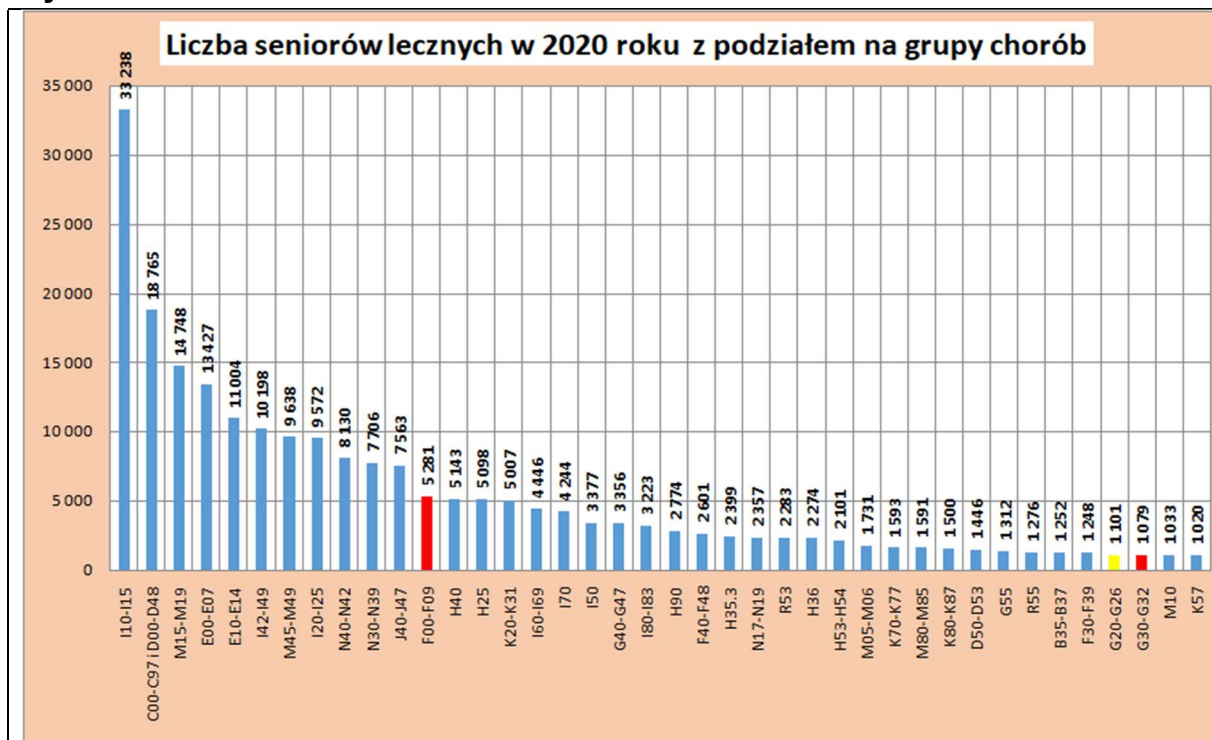
Wykres Nr 9

Źródło: dane NFZ O/Szczecin

Na powyższym Wykresie Nr 9 pokazano wszystkie wyróżnione w tej analizie 80 grup chorób. Jak widać tylko 42 z nich miały więcej niż tysiąc osób leczonych na daną chorobę i ten zestaw pokazano na rysunku Nr 10.

Wykres Nr 10

Źródło: dane NFZ O/Szczecin

Zdecydowanie najwięcej leczonych seniorów odnotowano w grupie chorób związanych z nadciśnieniem (ponad 33 tysięcy), chociaż ich liczba spadła w porównaniu do 2017 roku o 18,7 tysięcy osób. O dużo mniej (gdyż było to 18765 osób) leczyło się na choroby nowotworowe a ich liczba spadła o 2 915 chorych. Na trzecim miejscu występują choroby zwyrodnieniowe stawów (15 tys. leczonych), a ich liczba wzrosła o 7 387 osób w porównaniu do 2017 roku. Kolejne miejsce to leczeni na choroby tarczycy (było ich 13 427 osób) i tu też liczba spadła o 981 osób.

Na powyższym wykresie kolorem czerwonym zaznaczono grupy chorób, które upoważniają do pobierania bonu Alzheimer 75+ a kolorem żółtym liczbę chorych na chorobę Parkinsona (która do uprzywilejowanych bonem nie należy).

Dla przedstawienia zmian liczbowych przytoczono dane z czterech lat dla pierwszych (pod względem liczby chorych) pięciu grup chorób według ICD-10.

Tabela 1

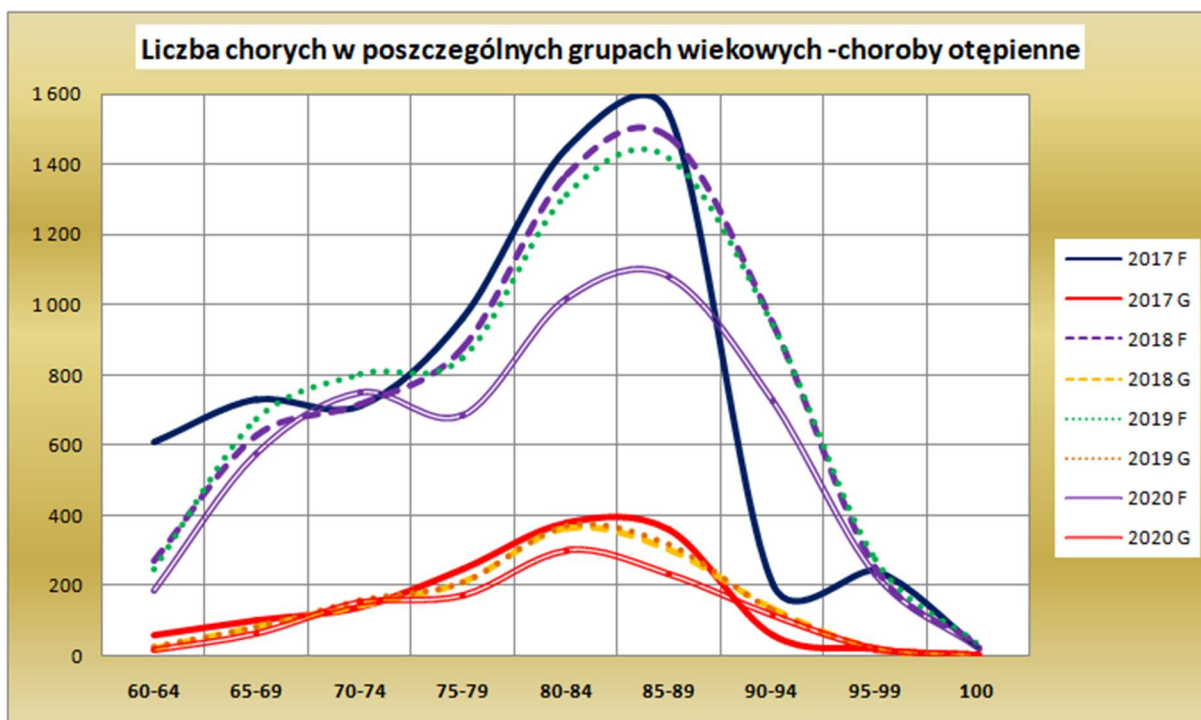
Symbole ICD10	typy choroby	2017	2018	2019	2020	2020-2017
I10-I15	choroby nadciśnieniowe	51 940	38 145	38 037	33 238	18 702
C00-C97	nowotwory	21 680	20 424	21 670	18 765	2 915
M15-M19	choroby zwyrodnieniowe stawów	22 135	18 583	18 959	14 748	7 387
E00-E07	choroby tarczycy	16 408	14 361	15 125	13 427	2 981
M45-M49	choroby kręgosłupa	17 360	13 264	13 062	9 638	7 722

Źródło: dane NFZ o/Szczecin

Znaczący przyrost grupy leczonych wystąpił tylko dla grupy C i D, czyli chorych na przeróżne nowotwory (przyrost o 1.246 osób). Drugi z kolei przyrost o 764 osoby dotyczył chorób tarczycy. Z kolei największy spadek liczby leczonych dotyczył chorych na miażdżycę (o 289 osób).

Przeanalizowano również liczbę leczonych w poszczególnych grupach wiekowych w latach 2017-2020 dla chorych na zaburzenia psychiczne (F00-F09) oraz na chorobę Alzheimera (G30-G32) – które to choroby upoważniały do otrzymania bonu Alzheimer 75+.

Wykres Nr 11

Źródło: dane NFZ O/Szczecin

W obu wyróżnionych grupach chorych widoczny był duży wzrost liczby leczonych po 75 roku życia, przy czym szczyt wystąpił dla wieku 85-89 lat. Po tym okresie wieku następuje gwałtowny spadek liczby leczonych. Natomiast do 80 roku życia liczba leczonych stopniowo narasta. Takie rozłożenie liczby leczonych w jakiś sposób uzasadnia ograniczenie bonu dla chorych powyżej 75 roku życia

Szczegółowo dane liczbowe przedstawiono w Tabeli 2.

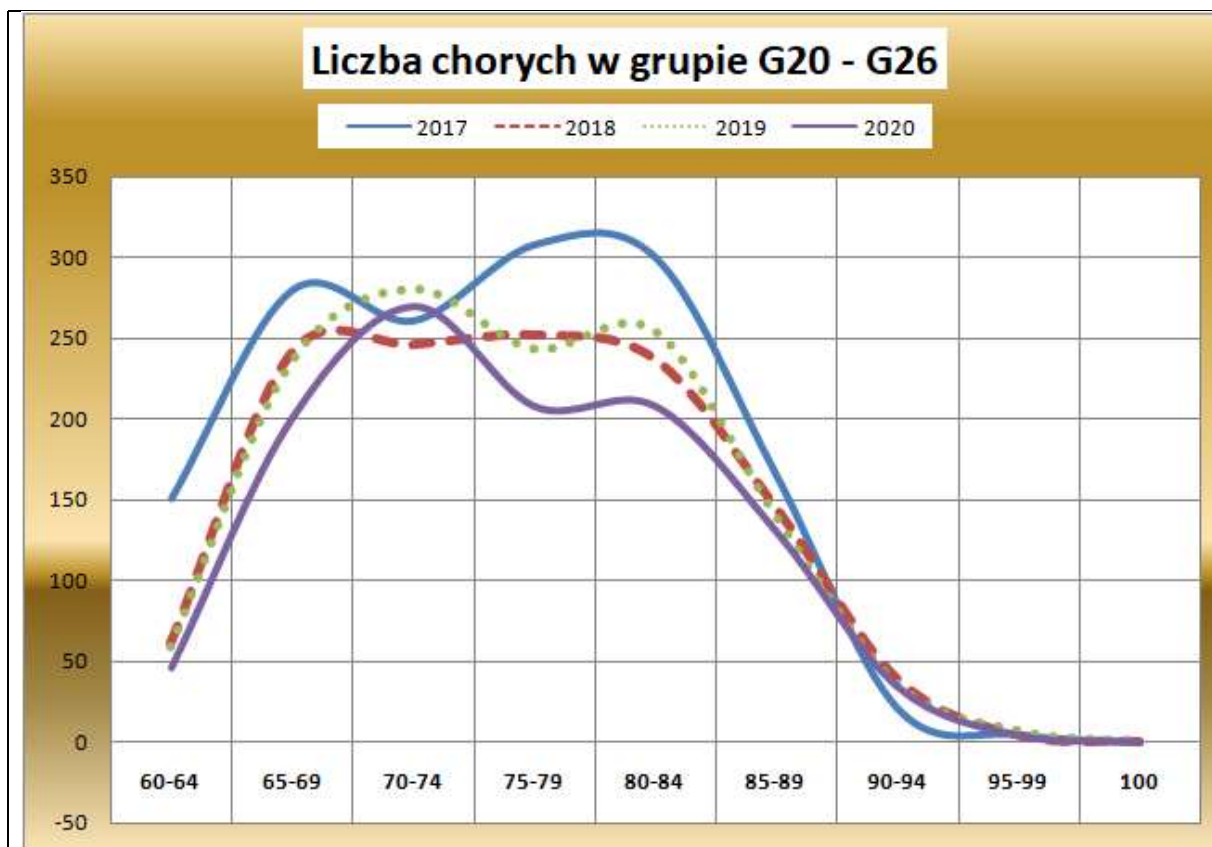
Tabela 2 Dane dotyczące chorób otępiennych:

Rok	ICD10	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99	100	Suma
2017 F	F00>F09	611	730	712	963	1 445	1 546	206	243	23	6 479
2017 G	G30>G32	58	102	139	249	380	359	58	19	1	1 365
2018 F	F00>F09	272	628	719	878	1372	1480	948	254	32	6 583
2018 G	G30>G32	23	83	142	210	363	304	133	21	2	1 281
2019 F	F00>F09	249	673	804	850	1316	1419	945	278	33	6 567
2019 G	G30>G32	25	82	160	212	372	316	132	23	4	1 326
2020 F	F00>F09	187	578	750	686	1018	1081	726	233	22	5 281
2020 G	G30>G32	15	63	152	173	301	235	117	21	2	1 079

Źródło: dane NFZ O/Szczecin

Postulat aby rozszerzyć bon Alzheimer 75+ również na chorych na chorobę Parkinsona (w ostatnim jej stadium uniemożliwiającym samodzielną egzystencję) wiązałby się z następującą grupą chorych w grupie zaburzenia pozapiramidowe i zaburzenia czynności ruchowych (w tym choroba Parkinsona), jak to przedstawiona na Wykresie 12.

Wykres Nr 12

Źródło: dane NFZ O/Szczecin

Tabela 3 Dane dotyczące chorób Parkinsona

Rok	ICD10	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99	100	Suma
2017	G20>G26	151	280	261	308	300	165	21	5	0	1 491
2018	G20>G26	61	241	246	252	237	145	39	4	0	1 225
2019	G20>G26	59	236	281	244	255	140	36	7	0	1 258
2020	G20>G26	46	201	270	208	208	130	34	4	0	1 101

Źródło: dane NFZ O/Szczecin

W kolejnych latach widoczny był spadek liczby osób leczonych na chorobę Parkinsona z 1.491 w 2017 do 1.101 w 2020, czyli o 390 osób (o 26%). Liczba leczonych dotyczy wszystkich stadiów tej choroby a z założenia bon opiekuńczy mogliby otrzymać opiekunowie jedynie osób w ostatnim stadium tej przypadłości, czyli niezdolnych do samodzielnego życia. Byłaby to tylko niewielka (dziś trudna dookreślenia) część tej grupy chorych.

Zgony wśród seniorów, mieszkańców Szczecina pokazano na Wykresie 13.

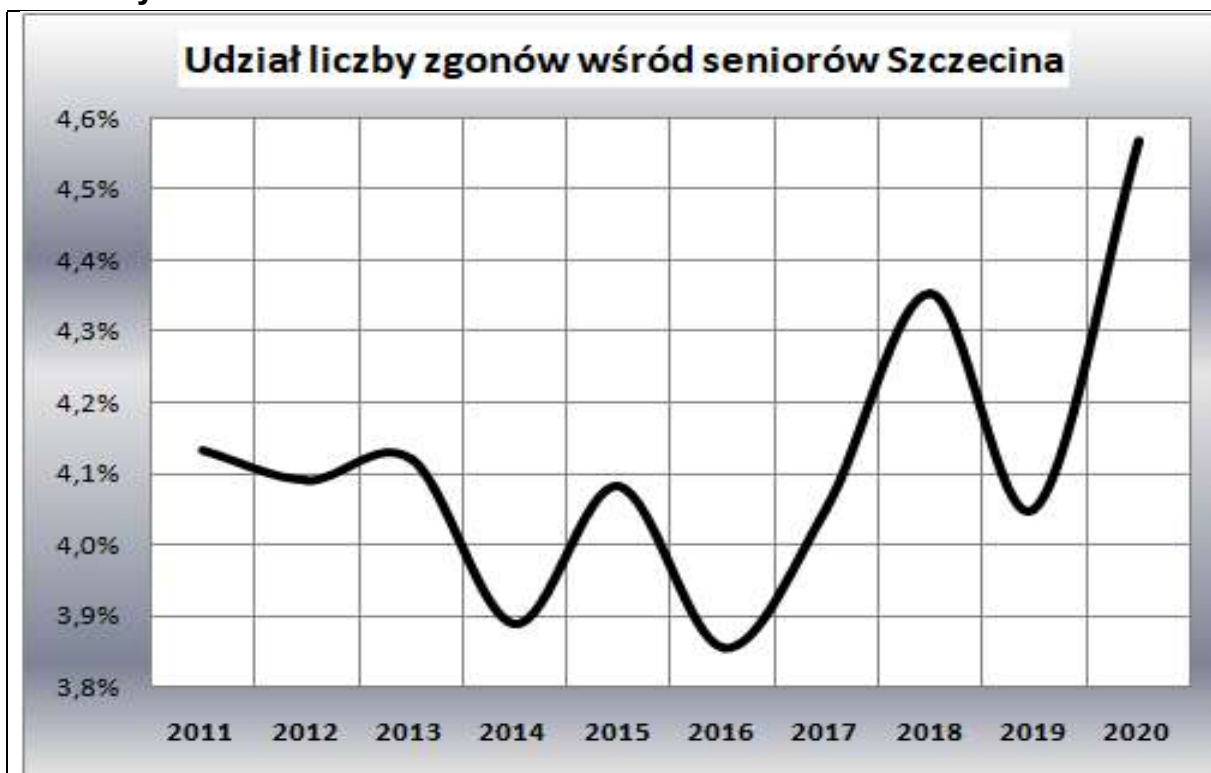
Wykres Nr 13

Źródło: dane GUS

Widoczny jest wyraźny wzrost liczby zgonów w latach 2017-2019, co może być związane z rosnącą liczbą seniorów w mieście. Liczba zgonów w 2020 roku była niestety zdecydowanie wyższa.

Wykres Nr 14

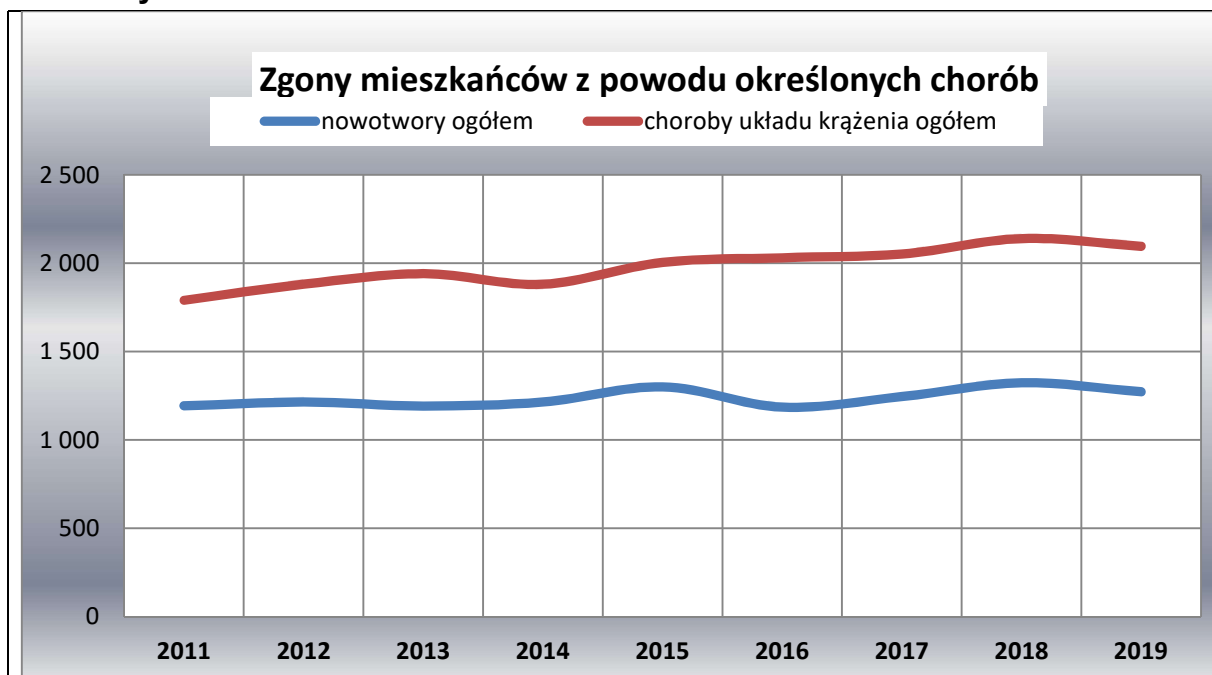

Źródło: obliczenia własne w oparciu o dane NFZ O/Szczecin

Na powyższym wykresie widoczny jest duży wzrost udziału liczby zgonów seniorów w latach 2017-2018 oraz w roku 2020 (wpływ koronawirusa).

Liczba zgonów wszystkich mieszkańców z powodu wybranych chorób przedstawiała się następująco:

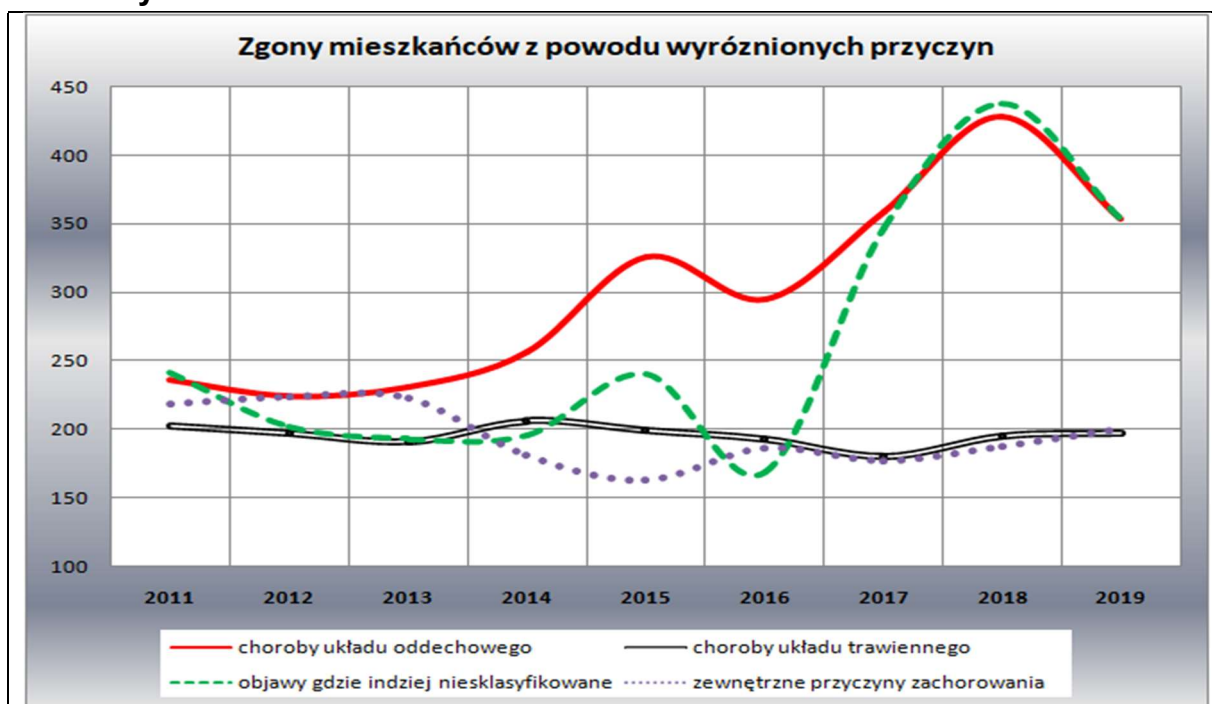
Wykres Nr 15

Źródło: dane GUS dla Szczecina

W przypadku zgonów z powodu nowotworów (w 2019 roku było 1 274) oraz chorób układu krążenia (w 2019 roku było 2 097) obserwuje się systematyczny wzrost liczby zgonów (o około 80 przypadków rocznie).

Wykres Nr 16

Źródło: dane GUS dla Szczecina

W przypadku pozostałych zgonów wystąpił spory wzrost liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego oraz cech chorobowych niesklasyfikowanych.

4. Dane dotyczące opieki samorządu nad seniorami w mieście.

Bardzo ważną formą pomocy dla seniorów Szczecina jest możliwość wykorzystania bonu opiekuńczego Alzheimer 75+, realizowana już od 3 lat.

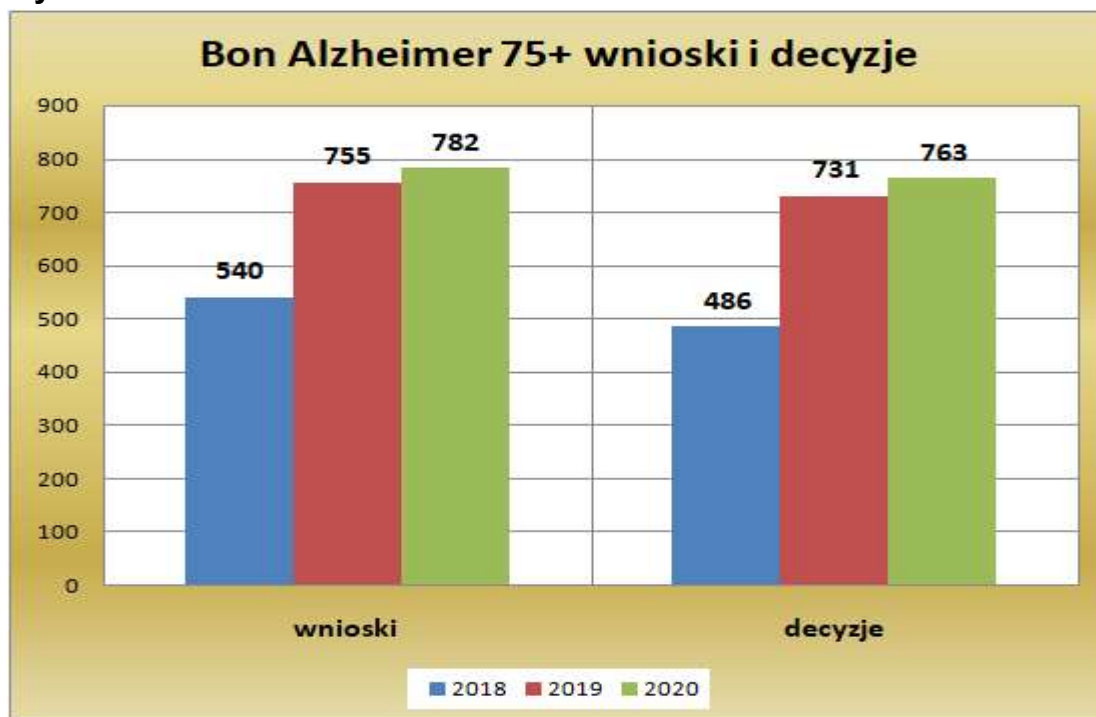
Tabela 4 Realizacja bonu opiekuńczego Alzheimer 75+ w 2020 roku

Terminy	Liczba przyjętych wniosków	DECYZJE		wezwania do uzupełnienia wniosków	wnioski bez rozpatrzenia / zawieszono
		pozytywne	negatywne		
10 lutego - 31 marca	663	653	5	2	2
1 - 30 kwietnia	10	9	0	1	2
1 - 31 maja	15	17	0	0	0
1 - 30 czerwca	12	8	0	0	0
1 - 31 lipca	33	30	0	4	0
1 - 31 sierpnia	7	11	1	1	2
1 - 30 września	7	4	0	3	0
1 - 31 października	12	9	1	4	1
1 - 30 listopada	22	14	1	9	2
1 - 31 grudnia	1	8	0	0	2
RAZEM:	782	763	8		11

Jak widać liczba wniosków była większa od liczby pozytywnych decyzji zaledwie o 19, w tym tylko 8 decyzji odmownych. Może to świadczyć o bardzo dobrym przygotowaniu wniosków przez rodziny opiekujące się osobami chorymi.

Porównując dane z trzech lat otrzymamy następujący wykres:

Wykres Nr 17

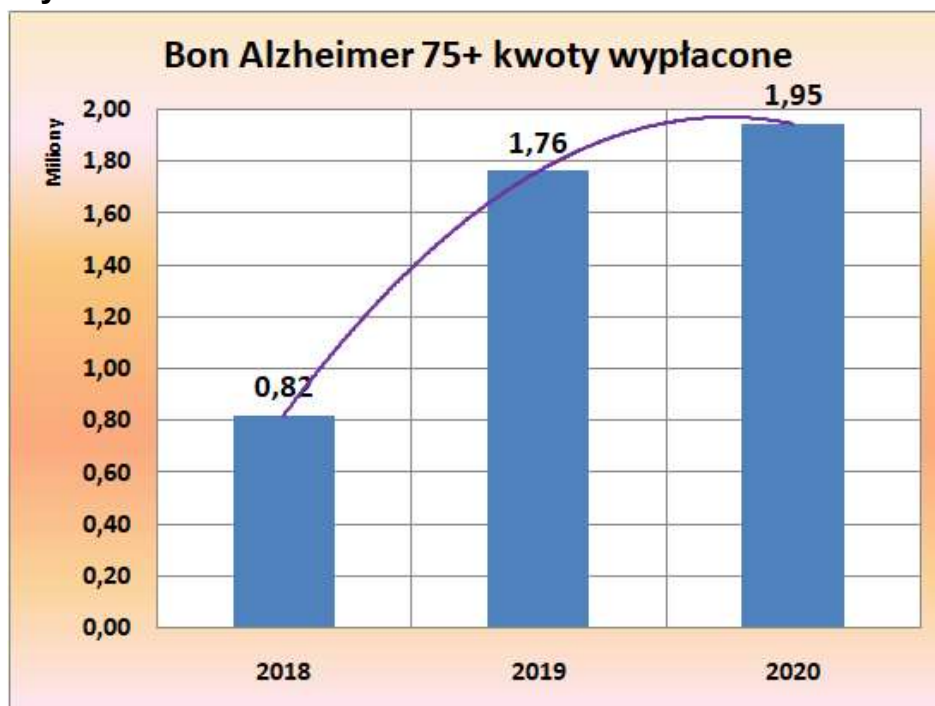

Źródło: dane Urzędu Miasta Szczecin

Zastanawia bardzo niewielki wzrost liczby składanych wniosków w 2020 roku (wzrost zaledwie o 27 wniosków). Liczba wydanych decyzji wzrosła o 32 pozycje.

Natomiast wypłacone kwoty przedstawiono na Rys 18.

Wykres Nr 18

Źródło: dane Urzędu Miasta Szczecin

Kolejnym obszarem pomocy jest możliwość skorzystania przez osoby niesamodzielne z opieki jaką udzielają Domy Pomocy Społecznej na terenie Szczecina.

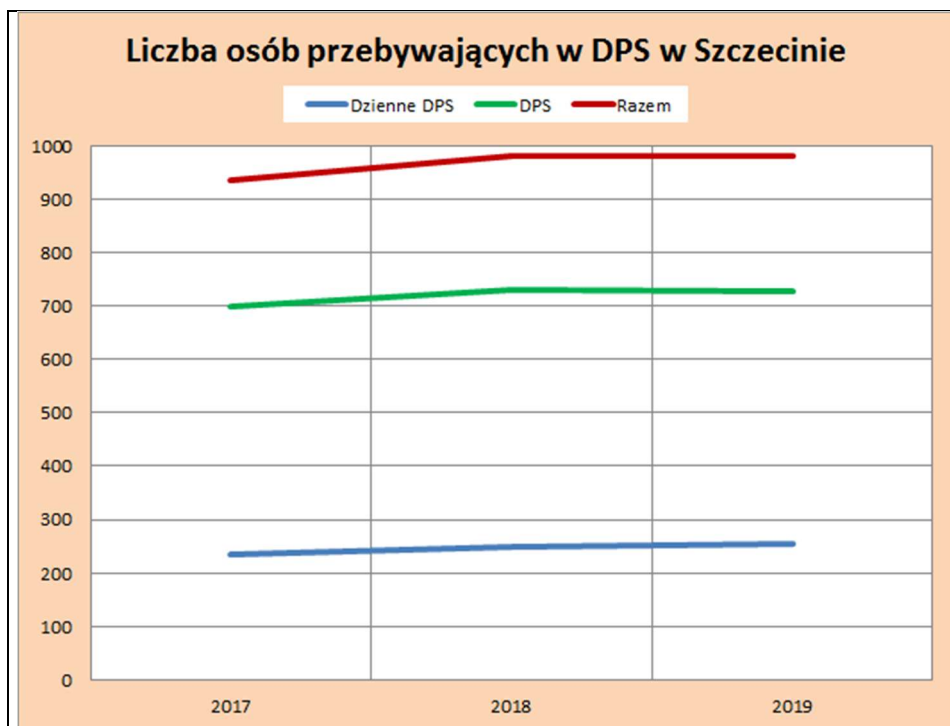
Tabela 5 Liczba osób przebywających w DPS na terenie Szczecina

Rok:	2017			2018			2019		
Dom Pomocy Społecznej	liczba miejsc	liczba osób w roku	liczba osób oczekując.	liczba miejsc	liczba osób w roku	liczba osób oczekując.	liczba miejsc	liczba osób w roku	liczba osób oczekując.
DPS Krucza 17	241	291	98	241	300	92	241	311	11
DPS Romera 21-29	251	337	64	251	358	73	251	340	12
DPS Broniewskiego 4/6	68	72	39	68	72	43	74	76	3
RAZEM	560	700	201	560	730	208	566	727	27
w tym dla osób starszych	492	628	162	492	658	165	492	651	24
Dzienny DPS Nr 1. ul. Potulicka 20	70	99	0	70	91	2	70	82	
Dzienny DPS Nr 2. ul. Łukasiewicz 6	45	49	3	45	56	4	45	55	
Dzienny DPS Nr 3. ul. Ściegiennego 62	20	24	7	20	23	5	20	26	
Dzienny DPS Nr 4. ul. Krasińskiego 45/U2	20	35	8	20	32	9	20	27	
Dzienny Prawy Brzeg Kultury ul. Młodz. Polskiej 28	0	0	0	30	22	0	30	32	
Dział Wsparcia dziennego ul. Krucza 17	20	28	4	20	26	5	20	32	
RAZEM	175	235	22	205	250	25	205	254	2

Jak widać z tych danych liczba osób starszych przebywających w trzech DPS'ach położonych na terenie miasta nieznacznie wzrasta ale stale wynosiła w zakresie 630-660 osób starszych rocznie. W tych domach przebywało łącznie w granicach 700 - 730 osób, co oznaczało że osoby starsze wynosiły około 90% wszystkich w nich przebywających.

Łącznie liczby te przedstawiały się następująco:

Wykres Nr 19

Źródło: dane MOPR Szczecin

Urząd Miasta współfinansował również Dzielne Domy „Senior+” tworzone w ramach programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 przy współfinansowaniu Wojewody Zachodniopomorskiego.

Tabela 6 Liczba osób korzystających z Dzielnych Domów „Senior+”

Dzielne Domy "Senior+"	2018			2019		
	województwo	miasto	razem	województwo	miasto	razem
instytucja finansująca:						
Dzielny Dom "Senior+"	99 848,80	209 844,67	309 693,47	107 501,02	233 236,22	340 737,2
liczba osób uczestniczących			*30			*30
Dzielny Dom "Senior+" ul.	99 848,80	209 844,67	309 693,47	107 501,02	233 236,22	340 737,2
liczba osób uczestniczących			*30			*30
ior Klub" ul. Wojska Polskiego					**96 656,00	
liczba uczestników			*30			*30

dane na podstawie Sprawozdania z Działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie za 2019 r.
 * dane ZUW SZczecin
 ** dane WSS UM SZczecin

Źródło: dane MOPR Szczecin

Natomiast z usług opiekuńczych świadczonych przez MOPR korzystało:

Tabela 7 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych MOPR

	Rok:	2017			2018			2019		
		samotne	rodzina	razem	samotne	rodzina	razem	samotne	rodzina	razem
kobiety	61-80	334	83	417	365	67	432	371	55	4
kobiety	91 i więcej	643	88	731	719	91	810	738	98	8
mężczyźni	61-80	207	55	262	216	48	264	234	35	2
mężczyźni	81 i więcej	72	55	127	98	46	144	105	58	1
razem	razem	1 256	281	1 537	1 398	252	1 650	1 448	246	1 6

Źródło: dane MOPR Szczecin

Tabela 8 Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych

Rok:		2017			2018			2019		
	w wieku	samotne	rodzina	razem	samotne	rodzina	razem	samotne	rodzina	razem
kobiety	61-80	30	11	41	31	4	35	28	5	33
kobiety	91 i więcej	49	9	58	51	8	59	47	3	50
mężczyźni	61-80	16	3	19	26	3	29	21	1	22
mężczyźni	81 i więcej	3	4	7	5	3	8	3	2	5
razem	razem	98	27	125	113	18	131	99	11	110

Źródło: dane MOPR Szczecin

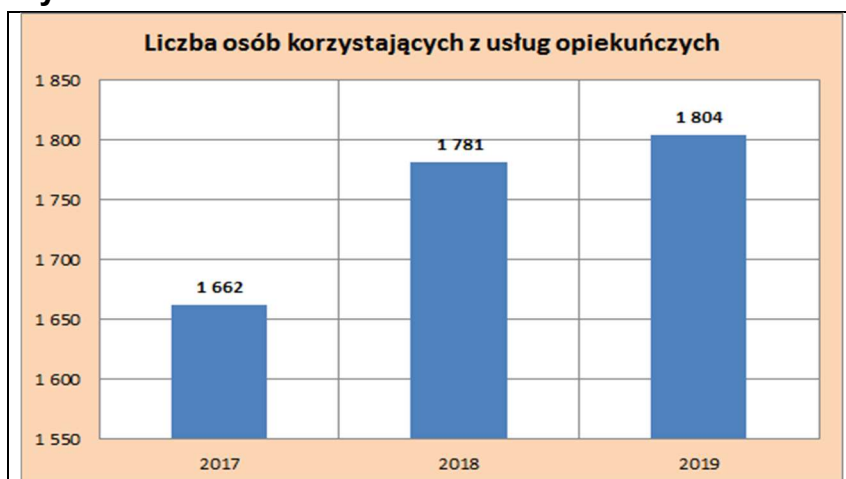
Tabela 9 Sumaryczna liczba osób korzystających z usług opiekuńczych:

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych		2017			2018			2019		
		samotne	rodzina	razem	samotne	rodzina	razem	samotne	rodzina	razem
Razem		1 354	308	1 662	1 511	270	1 781	1 547	257	1 804
udział		81,47%	18,53%	100,00%	84,84%	15,16%	100,00%	85,75%	14,25%	100,00%

Źródło: dane MOPR Szczecin

Niestety, widoczny był wzrost osób korzystających z usług opiekuńczych, co przedstawiono na Wykresie 20.

Wykres Nr 20

Źródło: dane MOPR Szczecin

W roku 2018 przybyło 119 osób otrzymujących usługi opiekuńcze a w 2019 już tylko 23 w stosunku do roku poprzedniego.

Jeszcze inną formą pomocy SA tworzone przez Miasto mieszkania chronione, w których przebywają małżeństwa lub osoby starsze nie chcące lub nie mogące żyć oddzielnie, czyli tam gdzie byłyby pozbawione codziennej pomocy z zewnątrz.

Tabela 10 Liczba mieszkań chronionych na terenie Szczecina:

Rok:	2018			2019		
	Liczba mieszkań	Liczba miejsc	liczba osób	Liczba mieszkań	Liczba miejsc	liczba osób
mieszkania chronione						
mieszkania treningowe	4	24	31	3	18	1
mieszkania wspierane	8	44	47	8	49	6
Razem:	12	68	78	11	67	8

Źródło: dane MOPR Szczecin

Niestety, przyrost tych mieszkań jest ciągle zbyt powolny, choć Miasto stale deklaruje ich systematyczne powiększanie, co wymaga oczywiście odpowiednich środków finansowych.

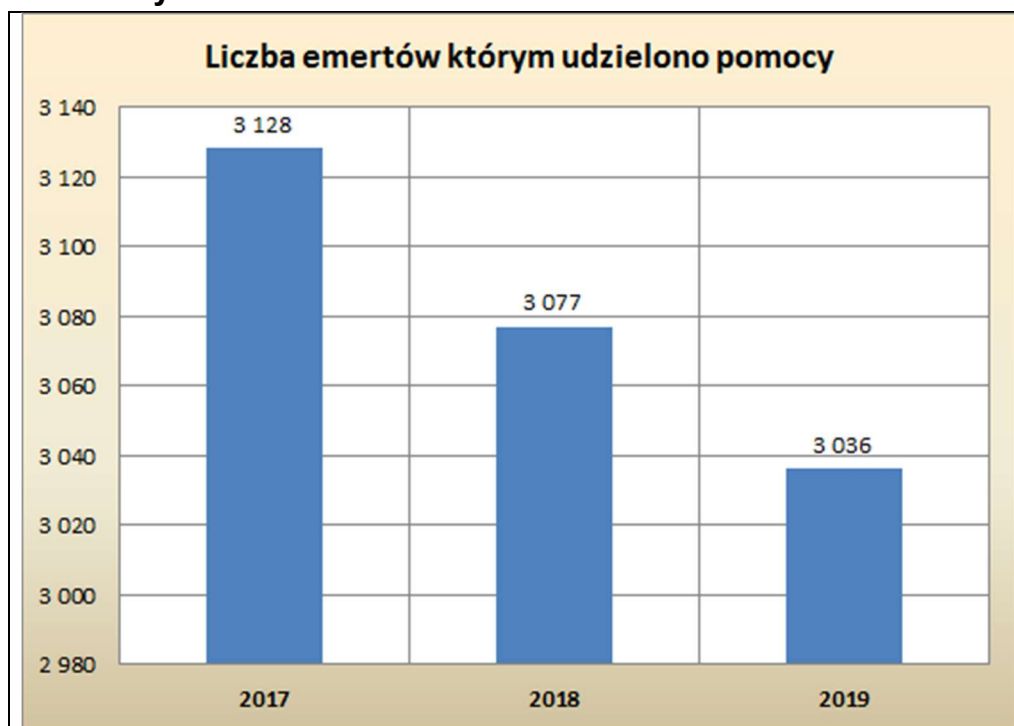
Tabela 11 Liczba osób korzystających z pomocy finansowej MOPR

Rok:	2017		2018		2019		udział 2019
	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	
ogółem	9 092	13 977	8 130	12 064	7 662	10 907	
emeryci	2 421	3 128	2 469	3 077	2 478	3 036	100
1 osoba	1 874	1 874	1 985	1 985	2 020	2 020	66,53%
2 osoby	448	896	400	800	392	784	25,82%
3 osoby	60	180	55	165	42	126	4,15%
4 osoby	39	178	29	127	24	106	3,49%
udział emeryt	26,63%	22,38%	30,37%	25,51%	32,34%	27,84%	100,00%

Źródło: dane MOPR Szczecin

Z powyższych danych wynika, iż liczba emerytów, którym udzielono pomocy finansowej ze środków MOPR systematycznie zmniejszała się od 3 128 osób w 2017 roku do 3 036 osób w 2019 roku. Natomiast liczba rodzin emerytów korzystających z pomocy MOPR systematycznie wzrastała od 2 421 w 2017 do 2 478 w 2019 roku.

Wykres Nr 21

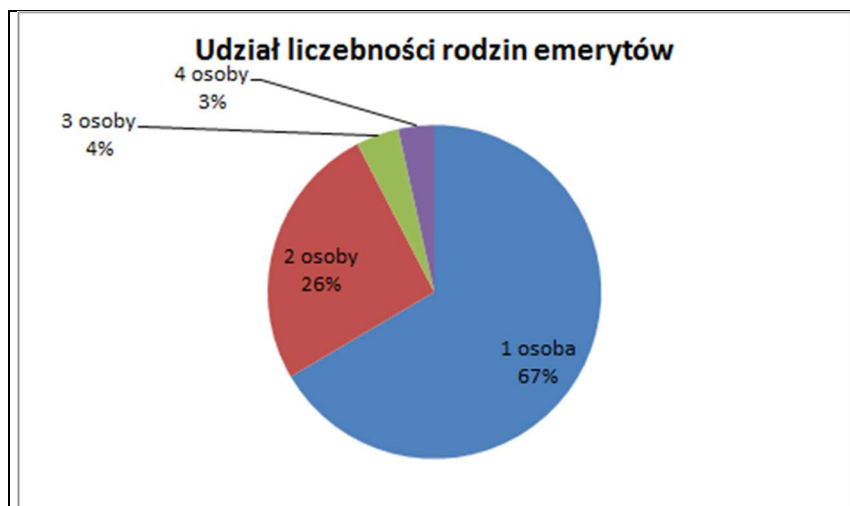

Źródło: dane MOPR Szczecin

Zmniejszanie się liczby emerytów potrzebujących pomocy wynikało głównie ze spadającej liczby rodzin o większej od 2 liczebności rodziny. W 2017 roku było to 99 rodzin a w 2019 już tylko 66 rodzin.

Dla lepszego zobrazowania struktury liczebności rodzin emerytów, którym udzielono pomocy finansowej w 2019 roku przedstawiono ją również na Wykresie 22.

Wykres Nr 22

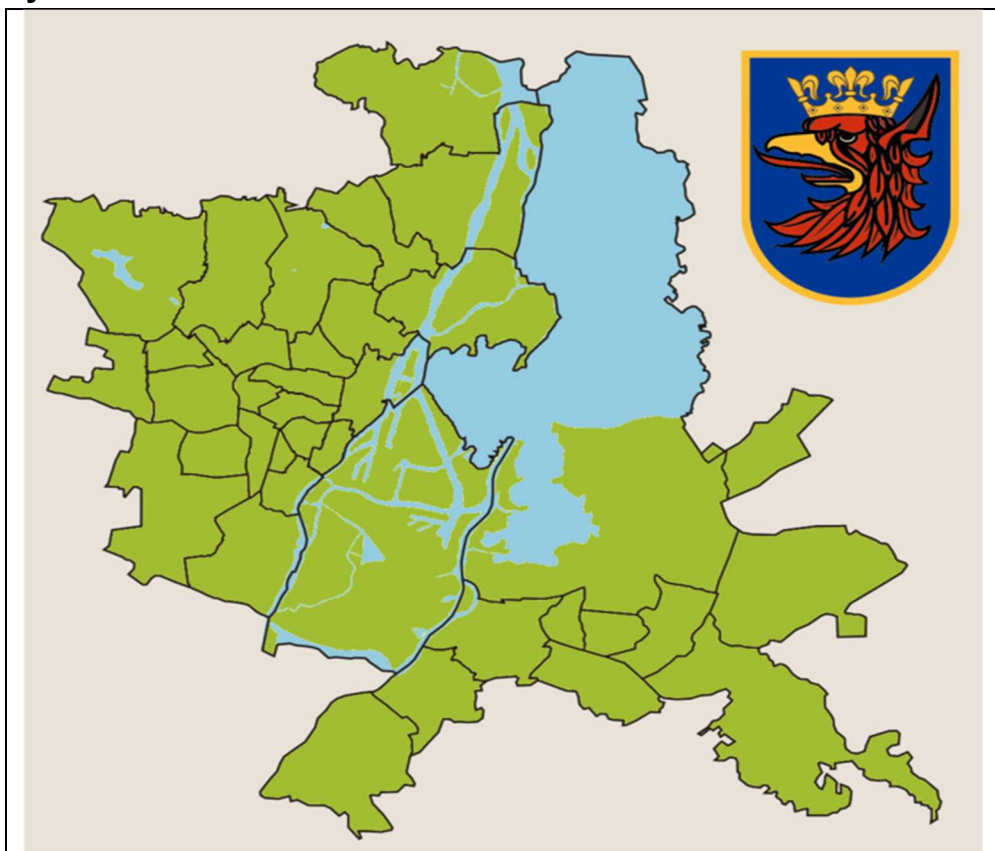
Źródło: dane MOPR Szczecin

Zdecydowana większość pomocy udzielana była rodzinom emerytów składających się z dwóch osób (małżeństwa emeryckie?), bo aż 92,4%. Tylko 7,6% rodzin emerytów liczyło więcej niż 2 osoby, czyli emeryci oraz dalsze pokolenia. Z tych danych wynika, że to samotni emeryci najczęściej potrzebowali pomocy finansowej ze strony miasta.

5 Dane dotyczące seniorów w dzielnicach miasta.

Miasto podzielono na 37 osiedli. Tak to wygląda na mapie miasta:

Rysunek 1

Źródło: dane Wydziału Informatyki Urzędu Miasta Szczecin

Ważne jest również liczba ludności w poszczególnych osiedlach miasta, która przedstawiono w Tabeli 12.

Tabela 12 Liczba mieszkańców i Klubów Seniora w Szczecinie

Lp.	OSIEDLE	Dzielnica	Ludność	Seniorzy 60+	Udział seniorów	Kluby Seniora	zawodowe	miejskie	parafie	ogólne
1	Arkońskie-Niemierzyn	Zachód	11 358	3 797	33,43%					
2	Bukowe-Klęskowo	Prawobrzeże	14 178	4 030	28,42%	2				2
3	Bukowo	Północ	4 741	1 111	23,43%					
4	Centrum	śródmieście	16 495	5 469	33,16%	6	2			4
5	Dąbie	Prawobrzeże	12 895	3 672	28,48%	2		1		1
6	Drzetowo-Grabowo	śródmieście	15 248	5 013	32,88%	1		1		
7	Głębokie-Pilchowo	Zachód	1 143	409	35,78%					
8	Gołęcino-Goclaw	Północ	2 950	821	27,83%					
9	Gumieńce	Zachód	23 190	6 205	26,76%					
10	Kijewo	Prawobrzeże	3 475	787	22,65%					
11	Krzekowo-Bezrzecze	Zachód	4 950	987	19,94%					
12	Łękno	śródmieście	3 187	1 058	33,20%	1				1
13	Majowe	Prawobrzeże	7 083	2 396	33,83%					
14	Międzyodrze-Wyspa Pucka	śródmieście	923	231	25,03%					
15	Niebuszewo	Północ	16 847	5 562	33,01%	1		1		
16	Niebuszewo-Bolinko	śródmieście	20 217	6 489	32,10%	1			1	
17	Nowe Miasto	śródmieście	8 926	2 230	24,98%	1				1
18	Osów	Zachód	4 653	992	21,32%					
19	Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce	Prawobrzeże	4 153	1 106	26,63%	2		1	1	
20	Podjuchy	Prawobrzeże	8 210	2 507	30,54%	1		1		
21	Pogodno	Zachód	23 533	7 585	32,23%	2	1			1
22	Pomorzany	Zachód	19 255	6 960	36,15%	2				2
23	Skolwin	Północ	2 928	828	28,28%	1		1		
24	Słoneczne	Prawobrzeże	12 434	4 644	37,35%	1				1
25	Stare Miasto	śródmieście	4 303	1 514	35,18%	2	1			1
26	Stołczyn	Północ	4 490	930	20,71%					
27	Śródmieście Północ	śródmieście	11 323	4 329	38,23%	2				2
28	Śródmieście Zachód	śródmieście	12 968	3 852	29,70%	1				1
29	Świerczewo	Zachód	15 389	5 926	38,51%	1		1		
30	Turzyn	śródmieście	17 431	5 002	28,70%					
31	Warszewo	Północ	11 620	1 936	16,66%					
32	Wielgowo-Sławocieszce-Zdunowo	Prawobrzeże	3 931	982	24,98%	1		1		
33	Załom-Kasztanowe	Prawobrzeże	3 457	811	23,46%					
34	Zawadzkiego-Klonowica	Zachód	11 425	4 284	37,50%					
35	Zdroje	Prawobrzeże	8 272	2 726	32,95%	1				1
36	Żelechowa	Północ	14 634	4 027	27,52%	1			1	
37	Żydowce-Klucz	Prawobrzeże	2 191	626	28,57%					
	Razem Szczecin		364 406	111 834	30,69%	33	4	8	3	18

Źródło: dane Wydziału Informatyki Urzędu Miasta Szczecin

Jak widać z tego zestawienia kluby seniora nie są zlokalizowane w każdym osiedlu. To nie jest większy problem dla sprawnych seniorów, bo ci dojadą do każdego osiedla ale może być problemem dla tych seniorów, którzy mają problemy z poruszaniem się lub też nie chcą oddalać się zbyt od swojego miejsca zamieszkania.

Liczebność seniorów i klubów w poszczególnych dzielnicach wyniosła:

Tabela 13 Liczba mieszkańców i Klubów Seniora w dzielnicach Szczecina

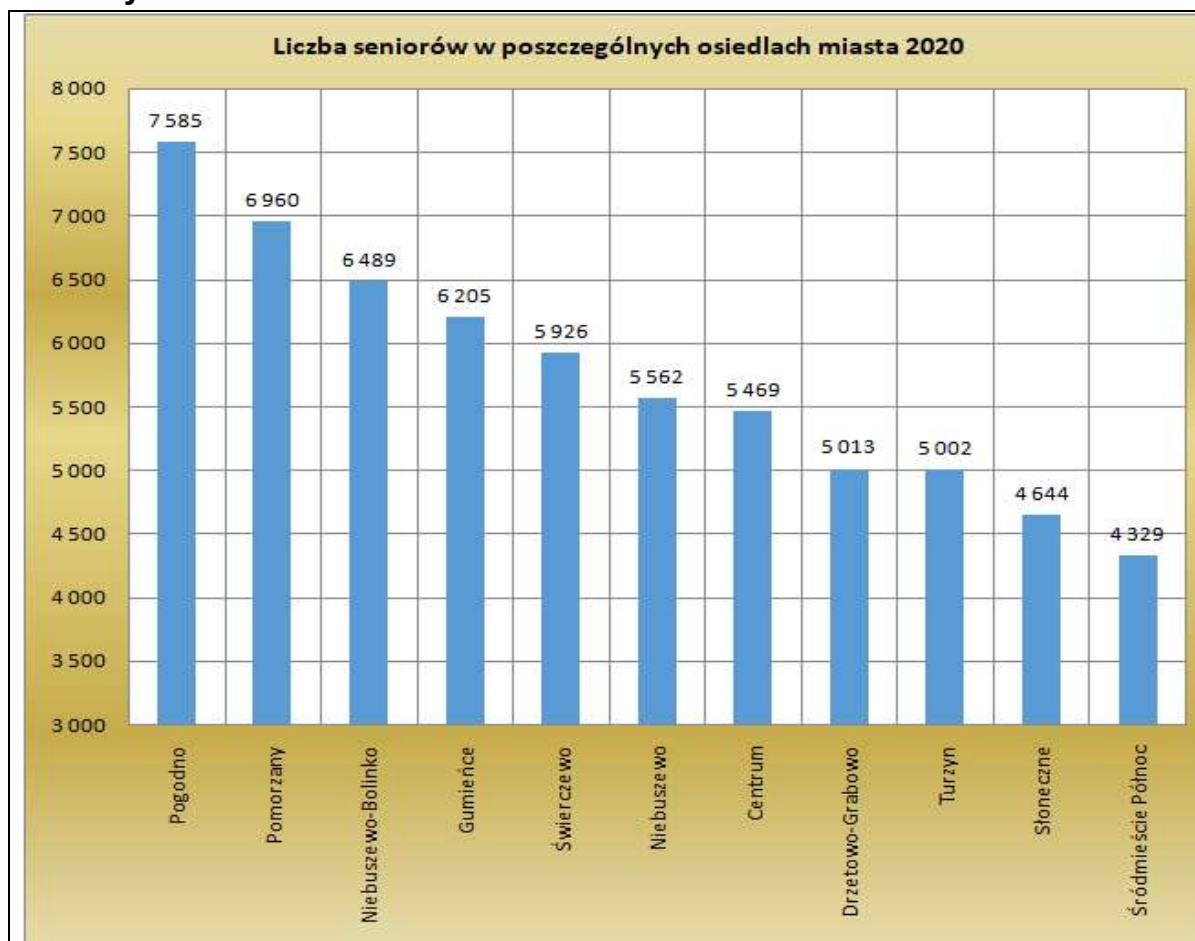
Dzielnica miasta	Liczba seniorów	Liczba klubów	Seniora na klub
------------------	-----------------	---------------	-----------------

Śródmieście	35 187	15	2 346
Zachód	37 145	5	7 429
Północ	15 215	3	5 072
Prawobrzeże	24 287	10	2 429

Źródło: dane Wydziału Informatyki Urzędu Miasta Szczecin

Dla tworzenia ośrodków pomocy senioralnej ważna jest również znajomość liczby seniorów w poszczególnych dzielnicach, a także wskazanie w których jest ich najwięcej, co pokazano na Wykresie 23.

Wykres Nr 23

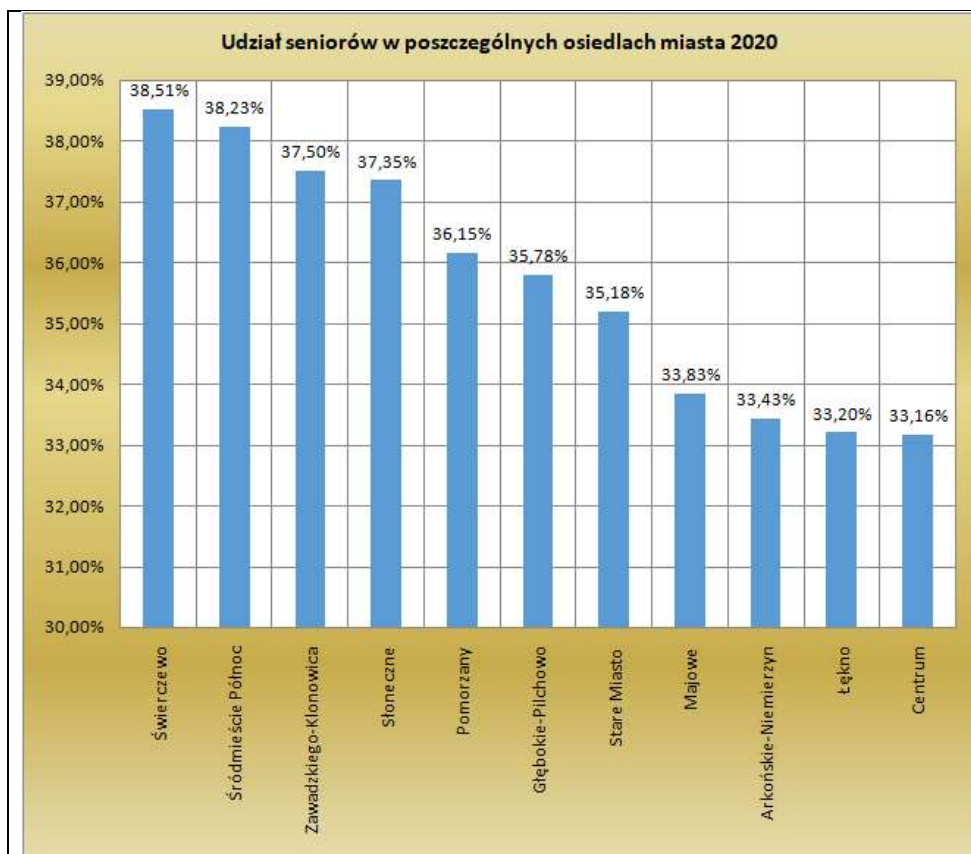

Źródło: dane Wydziału Informatyki Urzędu Miasta Szczecin

Od razu można zauważyć, że najwięcej seniorów mieszka na Pogodnie a tam prawie nie ma ogólnie dostępnych klubów seniora. Są tylko kluby skupiające seniorów określonych zawodów, jak na przykład lekarzy w siedzibie Okręgowej Rady Lekarskiej przy ul. Curie-Skłodowskiej. Można zatem traktować to jako wniosek do Urzędu Miasta i Miejskiej Rady seniorów aby wspólnie dążyli do utworzenia na tym terenie przynajmniej jednego klubu seniora, chociażby na terenie siedziby Rady Osiedla Pogodno.

Dla dalszych analiz ważny jest również udział seniorów w ludności danego osiedla, co pokazano na Wykresie 24.

Wykres Nr 24

Źródło: dane Wydziału Informatyki Urzędu Miasta Szczecin

Z danych tych wynika, że największa liczba seniorów mieszka na Pogodnie, nieco mniej na Pomorzanych i dalej Niebuszewo-Bolinko i Gumieńce. W śródmieściu podzielonym na trzy osiedla mieszka 13 650 seniorów.

Najwięcej seniorów pod względem udziału w liczbie mieszkańców mieszka na Świerczewie, nieco mniej w śródmieściu-Północ i Zawadzkiego-Klonowica oraz na Słonecznym – powyżej 37% przy średniej dla miasta 31%.

Tymczasem Urząd Miasta na działanie Klubów Seniora prowadzonych przez fundacje i stowarzyszenia wydawał od kilku lat stałą kwotę 600.000,- zł. Ta kwota wystarcza na prowadzenie 12-13 klubów seniora z niezbyt bogatym programem zajęć. Niestety, w 2020 roku kwota ta została zmniejszona do 351 tys złotych (kluby działały tylko przez pół roku) a na 2021 roku zapowiedziano dalsze zmniejszenie do tylko 300 tys. zł, przy prowadzeniu bogatszych zajęć przez cały rok. Taki krok może spowodować zmniejszenie liczby działających Klubów Seniora na terenie miasta, a więc w konsekwencji powstanie dalszych białych plam, czyli zwiększenie liczby osiedli bez żadnego klubu seniora.

Tabela 14 Zestawienie klubów seniora w mieście Szczecinie

Lp.	klub	adres	telefon	osiedle	prowadzący
1	Klub Seniora "Bukowe"	Seledynowa 91a	91-463-17-44	Bukowe-Kłęskowo	Fundacja Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej
2	Klub Seniora "Szpak"	Seledynowa 75	91-463-17-44	Bukowe-Kłęskowo	Fundacja Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej
3	Klub Senior=	al. Wojska polskiego 63	91-433-73-02	Centrum	Polski Czerwony Krzyż
4	Klub Seniora "Super senior"	ul. Wielkopolska 32	91-829-99-44	Centrum	Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem
5	Klub Senior OIRP	ul. Rayskiego 23	91-488-27-22	Centrum	Okregowa Izba Radców Prawnych
6	Klub Seniora PZN	Piłsudskiego 37	91-433-83-38	Centrum	Polski Związek Niewidomych Okręg ZachPom
7	Klub Seniora	pl. Rodła 8	91-359-40-05	Centrum	Polska Żegluga Morska
8	Klub Seniora	ul. Jana pawła II nr 42	91-433-82-94	Centrum	Polski Związek Emerytów i Rencistów
9	Akademia Aktywnego Seniora	ul. Goleniowska 67	602-618-371	Dąbie	Miejski Ośrodek Kultury
10	Klub Seniora Dąbie	ul. Gryfińska 151	91-469-36-36	Dąbie	Polski Związek Emerytów i Rencistów
11	Klub Seniora przy Radzie Osiedla	ul. Sławomira 9	520-060-661	Drzetowo-Grabowo	Rada Osiedla Drzetowo-Grabowo
12	klub Seniora Activ	ul. Wawrzyniaka 7	91-423-35-77	Łęknio	Stowarzyszenie Społeczno-Oświatowe "SENS"
13	Klub Seniora przy Radzie Osiedla	ul. Komuny Paryskiej 2	?	Niebuszewo	Rada Osiedla Niebuszewo
14	Klub Seniora+ "Nasze niebko"	ul. Barnima III nr 22	91-422-59-51	Niebuszewo-Bolinko	Paria Rzymskokatolicka pw. Najśw. Zbawiciela
15	Aktywni 50 Plus-Akademia Seniora	ul. Dąbrowskiego 38	91-484-19-60	Nowe Miasto	Stowarzyszenia Akademia Wiedzy
16	Klub Seniora "Rekreacja"	ul. Pyrzycka 28	600-236-602	Płonia, śmiednica, Jezierzycze	Rada Osiedla Płonie śmiednica Jezierzycze
17	Klub Seniora Caritas	ul. Piaseczna 4	91-487-49-05	Płonia, śmiednica, Jezierzycze	Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej
18	Klub Seniora przy Radzie Osiedla	ul. Metalowa 31	91-460-92-25	Podjuchy	Rada Osiedla Podjuchy
19	Klub Seniora OIL	Marii Skłodowskiej-Curie 11	91-487-49-36	Pogodno	Okregowa Izba Lekarska
20	Klub Seniora	ul. Krasickiego 6	91-487-40-41	Pogodno	Polski Związek Emerytów i Rencistów
21	Klub Seniora	ul. Włociańska 1	785-925-624	Pomorzany	Stowarzyszenie Razem Łatwiej
22	Klub Seniora COGITO	ul. Powst. Wielkopolskich 33a	732-680-009	Pomorzany	Stowarzyszenie na Rzecz Propagowania i Rozwoju
23	Klub Seniora Don Senior	ul. Stokczyńska 163	516-140-344	Skolwin	Dom Kultury "Klub Skolwin"
24	Klub Seniora "Dab"	ul. Rydla 93	91-462-66-22	Słoneczne	Fundacja Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej
25	Klub Seniora	ul. Koński Kierat 8		Stare Miasto	Fundacja "Humanum (B)est"
26	Klub Seniora SEIRPS	ul. Małopolska 16	47-781-53-56	Stare Miasto	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych
27	Klub Seniora	ul. Ogińskiego 16	91-422-44-71	śródmieście-Północ	Chorągiew zachodniopomorska ZHP
28	Klub Seniora	al. Wojska polskiego 91	607-307-334	śródmieście-Północ	Polski Związek Głuchych Oddział Zachodniopomorski
29	Klub Aktywności Seniora "Koniczynka"	al. Bohaterów Warszawy 27	91-831-48-00	śródmieście-Zachód	Fundacja promocja Zdrowia
30	Klub Seniora przy Radzie Osiedla	ul. Jodłowa 11	91-453-22-09	świerczewo	Rada Osiedla świerczewo
31	Klub Seniora przy Radzie Osiedla	ul. Bałtycka 35a	?	Wielgowo, Sławocieszce, Zdunowo	Rada Osiedla Wielgowo
32	Klub seniora "Turkus"	ul. Młodzieży Polskiej 28	796-874-905	Zdroje	Stowarzyszenia Prawy Brzeg Kultury
33	Klub Seniora przy parafii	ul. Robotnicza 19/3	91-487-49-05	Żelchowo	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Krzysztofa

Źródło: Centrum Seniora w Szczecinie

Tabela 15 Zestawienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku w mieście Szczecinie

Lp	Nazwa	Organ prowadzący	Liczba słuchaczy w 2019	Liczba słuchaczy w 2020	adres
1	Ekonomiczny Uniwersytet Seniora	Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Nauk Ekonomicznych	123	100	Szczecin ul. Mickiewicza 66
2	Humanistyczna Akademia Seniora	Wyzsza Szkoła Humanistyczna TWP			Szczecin, ul. Potulicka 16
3	Medyczny Uniwersytet Seniora	Pomorski Uniwersytet Medyczny	100	100	Szczecin, ul. Rybacka 1
4	Morski Uniwersytet Seniora	Akademia Morska w Szczecinie			Szczecin, ul. Szczerbcowa 4
5	Szczeciński Humanistyczny Uniwersytet Seniora	Stowarzyszenie Absolwentów, Pracowników i Przyjaciół Wydziału Humanistycznego "RAZEM"			Szczeci, ul. Krakowska 71-79
6	Trzeci Wiek Technologicznie	Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny	60	30	Szczecin, ul. Ku Słońcu 140
7	Uniwersytet trzeciego Wieku w Szczecinie	Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Szczecinie	205	0	Szczecin, ul. Jana Pawła II 17/3
8	Uniwersytet Trzeciego Wieku Szczecin Prawobrzeże	Fundacja Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej "Prawobrzeże"	130	100	Szczeci, ul. Seledynowa 91a
9	Wiek Astronomii	Polskie Towarzystwo miłośników Astronomii oddział w Szczecinie			Szczecin, al. Piastów 48
	RAZEM		618	330	

Źródło: dane Centrum Seniora Szczecin

Dla uzupełnienia wiedzy gdzie mogą przebywać jeszcze seniorzy należy podać ulokowanie 6 domów dla przewlekle chorych, w tym oczywiście seniorów.

Tabela 16 Zestawienie domów seniora w mieście Szczecinie

Lp	Nazwa	Przeznaczenie		Organ prowadzący	Liczba miejsc
1	SPSZOZ "Zdroje" Zakład Pielęg-Opiekuńczy	przewlekle chorzy	Szczecin, Mączna 4	Marszałek	80
2	DPS	chorzy przewlekle somatycznie	Szczecin, Wyzolenia 52	Kuria Rzymskokatolicka	100
3	DPS	przewlekle chorzy psychicznie	Szczecin, Broniewskiego 4/6	Miasto	74
4	DPS	przewlekle chorzy somatycznie	Szczecin, Krucza 17	Miasto	243
5	DPS	przewlekle chorzy psychicznie	Szczecin, Lubomirskiego 7	Kuria Rzymskokatolicka	100
6	DPS	przewlekle chorzy somatycznie	Szczecin, Romera 21/29	Miasto	73
Razem miejsc					670

Źródło: dane MOPR Szczecin

5. Bilans seniorów.

Z dostępnych danych sporządzono wstępny bilans seniorów korzystających z wszelkich form pomocy i świadczeń udzielanych w mieście Szczecinie w 2019 roku.

Tabela 17 Bilans seniorów w mieście Szczecinie.

Lp.	status seniora Szczecina	Liczebność	Udział
1	osoby przebywające w hospicjach	22	0,02%
2	osoby w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczy	67	0,07%
3	osoby przebywające na stałe w DPS na terenie miasta	727	0,71%
4	osoby przebywające na stałe w DPS poza miastem	17	0,02%
5	osoby korzystające z dziennych DPS'ów	254	0,25%
6	osoby przebywające w mieszkaniach chronionych	82	0,08%
7	osoby przebywające w klubach "Senior+"	90	0,09%
8	osoby korzystające z pomocy finansowej MOPR	3 036	2,98%
9	osoby korzystające z usług pielęgnacyjnych MOPR	1 804	1,77%
10	osoby uczestniczące w Uniwersytetach Trzeciego Wieku	2 200	2,16%
11	osoby w klubach seniora finansowanych przez Miasto	3 249	3,18%
12	osoby w klubach seniora finansowanych przez ASOS	1 161	1,14%
13	osoby w osiedlowych klubach seniora	136	0,13%
14	osoby w parafialnych klubach seniora	120	0,12%
15	osoby w klubach seniora prowadzonych przez zz	400	0,39%
16	osoby korzystające z bonu Alzheimer 75+	654	0,64%
17	osoby nieaktywne	88 027	86,26%
		102 046	100,00%

Z powyższego bilansu wynika, że tylko 14 019 mieszkańców Szczecina w wieku emerytalnym korzysta z oferty miasta, czyli **zaledwie 13,7%**. To bardzo mało, gdyż w innych ośrodkach wskaźnik ten był znacznie wyższy.

Sporządzony powyżej bilans nie jest wyczerpujący, gdyż należy wziąć pod uwagę, że poszczególne senior może korzystać z kilku form wsparcia i być uwzględniony w tym zestawieniu parę razy. Poza tym, wielu seniorów korzysta z rodzinnej lub prywatnej opieki w swoim domu i tą grupę osób bardzo trudno określić.

Z tego bilansu wynika, że nadal 86% seniorów (ponad 88 tysięcy osób) nie korzysta z różnorodnych form wsparcia udzielanych przez miasto i jego instytucje, a wykazanych w zestawieniu zamieszczonym powyżej. Z powyższego zestawienia wynika, że najwięcej seniorów gromadzą Klub Seniorów (finansowane z budżetu miasta i programu ASOS to 4.410 osób) oraz Uniwersytety Trzeciego Wieku (razem 2.200 osób). Aby zmniejszyć liczbę seniorów nie objętych opieką ze strony miasta należałoby zwiększyć liczbę miejsc w klubach seniorów prowadzonych przez szereg instytucji, albowiem jest to najefektowniejszy sposób wyciągnięcia seniorów z domu i ich aktywizację zdrowotną, intelektualną i społeczną. Tymczasem środki na ten cel przeznaczone od kilku już lat pozostają na stałym poziomie.

Zamiast podsumowania

Prezentowana postać diagnozy w zamierzeniach autorów nie jest ostateczna albowiem pandemia uniemożliwiła dokończenie wszystkich zamierzonych przedsięwzięć. Brakuje w niej mianowicie:

- i) wyników rozmów i wypełnionych ankiet przez wszystkie 37 rad osiedli w Szczecinie, głównie pod kątem najważniejszych problemów seniorów zamieszkałych w tych osiedlach;
- ii) danych dotyczących liczby seniorów otrzymujących emerytury w określonych przedziałach wysokości tych świadczeń (bark odpowiedzi z ZUS);
- iii) danych dotyczących świadczeń udzielanych przez MOPR Szczecin 2020 roku.

Autorzy ciągle mają jeszcze nadzieję na uzyskanie tych danych i tym samym dokończenie diagnozy, która powinna pozwolić na przygotowanie wiarygodnej i zgodnej z potrzebami seniorów strategii senioralnej na kolejne 5 lat.

Dotychczas zgromadzone dane oraz doświadczenia w czteroletniego okresu działania Miejskiej Rady Seniorów pozwalają na wysnucie pewnych, choć ciągle jeszcze nie pełnych wniosków, a mianowicie:

- 1) liczba seniorów w Szczecinie nieustannie wzrasta pomimo gwałtownego spadku w 2020 roku liczby mieszkańców miasta. Seniorzy stanowili już blisko 26% wszystkich mieszkańców;
- 2) ciągle maleje liczba seniorów leczonych w okresie roku przez publiczną służbę zdrowia co przekładało się również na wzrastającą gwałtownie liczbę zgonów;
- 3) liczba osób przebywających w DPS'ach jak również w mieszkaniach chronionych wrasta niezwykle powoli, szczególnie biorąc pod uwagę szybko rosnącą liczbę seniorów w mieście;
- 4) liczba osób korzystających z usług opiekuńczych oraz pomocy finansowej udzielanej przez MOPR na rzecz seniorów również wzrasta bardzo powoli;
- 5) władze samorządowe wspierają finansowo wiele przedsięwzięć skierowanych do tej grupy mieszkańców, lecz niestety trafiają one do ciągle

- jeszcze bardzo wąskiej grupy wynoszącej około **13%** wszystkich seniorów, co stawia Szczecin na bardzo niskiej pozycji w skali kraju pod tym względem;
- 6) wiele z tych przedsięwzięć ma charakter wycinkowy, czyli obejmujących niewielką grupę odbiorców, albowiem przykładowo bon Alzheimer 75+ skierowany jest do opiekunów chorych na tę chorobę a pomija zupełnie opiekunów chorych na chorobę Parkinsona, których jest zdecydowanie mniej a przecież mają bardzo podobne potrzeby;
 - 7) władze ograniczają finansowe wsparcie najtańszej i najefektywniejszej formy aktywizacji i integracji seniorów (szczególnie tych młodszych) jakimi są kluby seniora prowadzone przez organizacje pozarządowe (nakłady spadają z 600 tys. do 300 tys. zł rocznie);
 - 8) na terenie 13 (ponad 1/3) osiedli w mieście nie działa żaden Klub Seniora a akcja tworzenia mini klubów seniora w siedzibach rad osiedli została zaniechana;
 - 9) bardzo wyczekiwane Centrum Seniora nie spełnia w pełni pokładanych w nim nadziei, albowiem bardziej jest super klubem sąsiedzkim niż ośrodkiem wszechstronnego wsparcia seniorów a także ośrodkiem pomagającym organizacjom pozarządowym zajmujących się seniorami;
 - 10) Centrum Seniora nie wydawało aktualnych wytycznych dotyczących zachowania się seniorów w kolejnych etapach obostrzeń wprowadzanych w walce z pandemią COVID-19;
 - 11) Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta nastawiony był w dużym stopniu na rozwiązywanie dostrzeganych przez jego pracowników problemów a w niewielkim stopniu na korzystanie ze współpracy i doświadczenia innych instytucji, takich jak: Okręgowa Izba Lekarska, Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia, ZUS Oddział w Szczecinie oraz wielu organizacji społecznych zajmujących się tą problematyką;
 - 12) do tej pory nie wdrożono wielu propozycji MRS w zakresie wszechstronnego wspierania seniorów, a w szczególności:
 - dystrybucji opracowanego przez Centrum Seniora informatora dla seniorów Szczecina poprzez Oddział ZUS w Szczecinie (dla wszystkich nowych emerytów);
 - szkoleń dla organizacji prowadzących kluby seniora w zakresie wypracowania wspólnych standardów opieki i aktywizacji seniorów;
 - prowadzenie ćwiczeń samoobrony przystosowanych dla seniorów;
 - szerokie propagowanie zasad prawidłowego żywienia odpowiedniego dla wieku senioralnego;
 - wspieranie wolontariatu osób w „trzecim wieku” na rzecz osób w „czwartym wieku” (częściowo niesprawnych);
 - usługi polegającej na wykonywaniu drobnych fachowych napraw instalacji i urządzeń w domach seniorów;

- bonu remontowego pozwalającego seniorom mieszkającym w mieszkaniach komunalnych na przebudowę lub budowę łazienek wyposażonych w kabinę prysznicową (likwidacja wanien);
 - usługi polegającej na wymianie książek z bibliotek publicznych na rzecz seniorów unieruchomionych w swych mieszkaniach;
 - skuteczne promowanie ćwiczeń ruchowym dla seniorów w środowisku wodnym;
 - szkoleń propagujących zachowania seniorów w różnych etapach obostrzeń przeciw przebiegowi pandemii COVID-19;
 - szkoleń przygotowujących seniorów do okresu kiedy będą o wiele mniej sprawni oraz do opieki nad obłożnie chorymi;
 - szkoleń zapobiegających popadaniu w choroby depresyjne oraz w nałóg alkoholowy, szczególnie w okresie po stracie kogoś bliskiego;
 - ćwiczeń w zakresie umiejętności korzystania z Internetu w celu załatwienia wielu spraw życiowych;
- 13) Nadal też nie została opracowana i zatwierdzona przez Radę Miasta strategia rozwiązywania problemów społecznych miasta Szczecina, a w niej strategia senioralna, na lata 2021-2025, która winna być podstawą dalszych działań w kierunku zaspokajania potrzeb stale rosnącej grupy seniorów w mieście.

Kierownik Zespołu Opracowującego Diagnozę:
Dr inż. Marek Molewicz
Szczecin, listopad 2021 r.

Tak powinni wyglądać zadowoleni z życia seniorzy

